

MOGUĆNOSTI PRIMJENE KIBERNETIČKOG MODELA INSTITUCIONALNOG PENOLOŠKOG TRETMANA U REPUBLICI HRVATSKOJ

LJILJANA MIKŠAJ · TODOROVIĆ · IVAN DAMJANOVIĆ

primljeno: svibanj 2000.
prihvaćeno: veljača 2001.

Pregledni rad
UDK: 376.5
343.9

Autori procjenjuju mogućnosti primjene kibernetičkog modela institucionalnoga penološkog tretmana u Republici Hrvatskoj. Konstatiraju da u zakonskoj regulativi kazne zatvora postoje brojni argumenti kojima se podupire rehabilitacijski pristup. U skladu s njm potrebno je utvrditi čimbenike koji su doveli do kaznenog djela i oblikovati odgovarajuće programe tretmana. U tu svrhu, u svijetu su razvijeni brojni sustavi objektivne klasifikacije od kojih su neki u ovom radu i opisani. Ukratko je opisan kibernetički model institucionalnoga penološkog tretmana, kojega je u Hrvatskoj razvio Mejovšek, kao i primjer kibernetičkog modela u švedskom institucionalnom penološkom sustavu. Kroz šest točaka autori iznose pretpostavke za primjenu kibernetičkog modela u hrvatskom institucionalnom penološkom sustavu.

UVOD

U Republici Hrvatskoj institucionalni penološki tretman se odnosi na ciljane postupke prema osobama kojima je izrečena pravomoćna presuda na kaznu zatvora ili koje su upućene na izdržavanje kazne zatvora prije pravomoćnosti presude.

Način i mjesto izvršenja kazne zatvora ponajprije su određeni Zakonom o izvršenju sankcija izrečenih za krivična djela, privredne prijestupe i prekršaje (74/93), te Kaznenim zakonom i Zakonom o sudovima za mladež.

Prema Zakonu o izvršenju sankcija izrečenih za krivična djela, privredne prijestupe i prekršaje, kazne zatvora izvršavaju se u kaznenim zavodima i okružnim zatvorima. U djelokrugu rada okružnih zatvora pripadaju poslovi izvršenja kazni zatvora i izvršenje pritvora. Sukladno tome u zatvorima se nalaze, manjim dijelom, osuđene osobe i to na kazne zatvora do 6 mjeseci i osobe osuđene na kazne zatvora u prekršajnom postupku, te u većem djelu, pritvorene osobe protiv kojih je u tijeku kazneni postupak.

S obzirom da se pritvorenici u okružnim zatvorima nalaze pod presumpcijom nevinosti, što znači da njihovu eventualnu krivnju tek treba dokazati, jasno je da oni ne podli-

ježu postupcima klasičnog tretmana u smislu specijalne prevencije. Spram njih se, dakle, ne mogu primjenjivati one metode i postupci koji su usmjereni na čimbenike koji su determinirali činjenje kaznenih djela.

Naprotiv, ove metode mogu se primjenjivati prema osuđenim osobama na kaznu zatvora koje se nalaze u okružnim zatvorima i kaznenim zavodima. Primjena ovih metoda u skladu je s idejom rehabilitacije.

Prema Sechrestu, Whiteu i Brownu (1997: 20-21) "rehabilitacija je popravljavanje počinitelja kaznenih djela kroz tretman kako bi ubuduće živjeli u skladu sa zakonom. Još konkretnije, rehabilitacija je rezultat bilo koje planirane intervencije usmjerene prema počinitelju koja reducira kriminalnu aktivnost, bez obzira dosiže li se ta redukcija promjenama u ličnosti, sposobnostima, stavovima, vrijednostima ili ponašanju. Iz rehabilitacije su isključeni učinci zastrašivanja kao i učinci sazrijevanja, koji obično utječu na starije počinitelje kaznenih djela da ih ubuduće više ne čine."

S obzirom da je čovjek probablistički sustav nije jednostavno iznaći postupke i

Dr.sc. Ljiljana Mikšaj-Todorović, ERF, Kušlanova 59a